

Euskara gutxi entzungo da; irakurri, gehixeago

Laugarren edizioan polemika ezagutu du Donostiako Zinemaldiko Zinemira sailak: bost euskal presori buruzko *Barrura begiratzeko leihoak* dokumentala Euskal Herriko ekoizpenari eskainitako sailetik kanpo utzi dute eta zeresana eragin du. Txintik atera gabe pasa da aldiz, ondoko hau: estreinaldien atalean film bakarra izango dela euskaraz.

| GORKA BEREZIARTUA |

“EUSKAL ZINEMAK garrantzia handiagoa izango du orain Zinemaldiaren barnean, beste edozein zinematografiak adinakoa” esan zuen Mikel Olaziregik, artean festibaleko zuzendari, 2009an Zinemira saila aurkezteko prentsaurrekoan. Aurrerapausoa zen. Beste bat. Aurreko edizioan, 2008an, Euskal Herrian egindako filmek egun bakarrean zapaldu zuten alfonbra gorria eta hura izan zen bertako produkzioak Zinemaldiko programa ofizialean tokia izan zuen lehengo aldia, hamar urtez Euskal Zinemaren Egundak antolatuta ondoren. Nola ez ikusi begi onez, beraz, sail propioa edukitzea.

Hiru edizio eta lau urte pasa dira iragarpen hartatik eta 2012ko Zinemirak aurrekoek baino burrunba mediatiko handiagoa izan du inguruan, hasi aurretik ere. Ez euskal filmek berez hedabideen arreta piztu dutelako, bost euskal presori buruzko *Barrura begiratzeko leihoak* dokumentala sailetik kanpo geratu delako baizik.

Atzeragotik dator kontua: ekainaren amaieran Espainiako Barne Ministerioak Bildu lege kanporatzeko mehatxua egin zuen, alderdi horrek gobernatzen duen Donostiako Udalak filma diruz lagundu zuelako. Zinemaldia hasi aurretik proiektatu da bost zuzendarik egindako dokumentala Victoria Eugenia antzokiko bi pase pribatutan eta horiek eragozteko ahaleginean ere aritu da Espainiako Gobernuak EAEn duen ordezkari, Carlos Urquijo artillero. Lerrook idazten ari garen unean Espainiako Auzitegi Nazionalak filmaren kopia eskatu duela jakinarazi du Zinez ekoiztetxeak.

Gauzak horrela, Jose Luis Rebordinosek aurtengo Zinemira aurkeztean *Barrura begiratzeko leihoak* ez egoteari buruz emandako azalpenek –“Zinemaldiak 1.800 pelikula ikus-

ten ditu, asko dira hautatzen ez direnak eta argi utzi nahi dut festibalak ez duela inolako presiorik jasan”– ez dute sinesgarritasun handirik; areago, kontuan izanda kazetari bakar batek ere ez ziola hutsune horren zergatiak galderarik egin. Presioak ez dira zertan zuzenak izan, filmaren kontra sortu den giro mediatikoa nahikoa da. Eta gainera, *excusatio non petita*...

Estreinaldi bakarra euskaraz

Pasako da kapitulu polemiko hori –zetzugabekeria gehiago gertatu gabe, espero–, baina balio beharko luke Zinemiraren orain arteko ibilbidea balantzan jartzeko, baita euskarazko zinemari dagokionez bete duen paperaz pentsatzeko ere. Film zehatz bat edo batzuk faltatzeaz gain –Jon Maiaren *Gazta zati bat* ere ez da sartu–, aurten euskal zinemari eskainitako saila inoiz baino erdaldunagoa izango baita. Joxeanjel Arbelaitzen *Leku butsak, hitz beteak* da estreinaldien atalean proiektatutako den euskarazko lan bakarra.

Inongo zinema jaialdik ez du aukeraketa irizpide linguistikoa bakarrik erabiliz egiten; balio artistikoak izan beharko luke kriterio printzipala. Baina kasu honetan ez da hala izan: *Barrura begiratzeko leihoak* baino askoz gauza eskasagoak –*gauza* nahita aukeratutako hitza da– ikusiak ditugu sail honetan eta besteetan. Eta gainera, inor gutxiri irudituko zaio zentzuzkoa euskal zinemari sail bat eskaintzea, ondoren euskarazko ekoizpenak baztertzeko.

Beharbada, problema jaiotzatik izan du Zinemirak. Goazen berriro artikulua hasierako prentsaurrekora, Mikel Olaziregiren ondoan eseri zen Blanca Urgellen adierazpenak gogoratzeko. “Euskal” hitza “adierarik zabalenean” ulertu behar dela esan zuen

Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailburuak. Alegia, irizpide geografikoa lehenetsiko zutela eta ez hizkuntza. Ez zen euskarazko lanen gutxieneko kuotarik jarri eta horrek aurtengo bezalako desorekak eragin ditzake.

24 filmen azpidatziak Interneten

Gabezia ez da Zinemiran bakarrik ikusten; euskaraz sortutako film gehiago egoteak ez du guztia konponduko; nazioarteko zinema ere bere hizkuntzan nahi du ikusle euskaldunak, baina gainontzeko sailetatik pasatzen diren atzerriko pelikulen azpidatzi gehienak gaztelaniaz eta ingelesez bakarrik aurkitu izan ditu urte askoan. Alde horretatik Zinemaldia ari da, astiro bada ere, pausoak ematen. Aurtengo 24 pelikulak edukiko dituzte euskarazko testuak pantailaren oinean.

Ekimen garrantzitsua da, azpidatzi horiek ez baitira Zinemaldian bakarrik ikusteko. Eusko Jaurlaritzak iaz martxan jarri zuen Filmazpit webgunearen bidez (www.filmazpit.eu), Donostiako hiru jaialdietan (Zinemaldia, Giza

Zinemira sailaren aurtengo edizioa abuztuaren amaieran aurkeztu zuten.

Eskubideen Zinemaldiko eta Beldurrezko Zinema Astea) erabilitako azpidatziak Internetetik deskargatzeko aukera dago, baita Animabasauri, Zinebi eta Mendi Zinema jaialdietakoak ere. P2P bidez filmak eta telesailak deskargatu dituen edonork ezagutzen duen SRT formatuan eskaini dituzte, erabiltzeko eta partekatzeko erraz.

Interneti esker geroz eta ikusle gehiagoren aukera da pelikulak jatorrizko bertsiotan azpidatziekin ikustea. Askotan ordea, ez da euskarazko azpitolurik egoten eta hiztun komunitatea bakarrik arduratu da horiek sortzeaz eta banatzeaz –gaur egun, Luistxo Fernandezek bere kabuz sortutako Azpitoluak.com atariak biltzen ditu euskarazko azpitolu gehienak–.

Ikus-entzuleen joera hori egonkortzen doan heinean –jadanik egonkortu samarra ez badago–, norbanakoen ahalginaz gain, erakunde publikoek ere izango dute esateko, baina batez ere, egiteko zerbait. ■

ZINEMALDIA
JARRAIPENA ETA KRITIKAK
EGUNERO
ARGIA.com-en

Mikel Garcia eta Gorka Bereziartuaren blogetan

